

LIETUVOS RESPUBLIKOS VYRIAUSYBĖS KANCELIARIJA
EKONOMIKOS POLITIKOS GRUPĖ
PAŽYMA

DĖL VIEŠŲJŲ PIRKIMŲ CENTRALIZAVIMO EIGOS ATASKAITOS

2023-07-12 Nr. NV-1739

Vilnius

Teikėjas: Ekonomikos ir inovacijų ministerija.

Pagrindas: Vyriausybės nutarimo dėl centralizuotų viešųjų pirkimų vykdymo nuostata - ne vėliau kaip iki einamųjų metų liepos 1 d. teikti Vyriausybei visų valstybės veiklos sričių perkančiųjų organizacijų viešųjų pirkimų centralizavimo eigos ataskaitą ir prireikus – pasiūlymus dėl centralizavimo eigos tobulinimo.

Tikslas: pristatyti viešųjų pirkimų centralizavimo eigos rezultatus.

Esmė:

- įsteigtos 79 centrinės perkančiosios organizacijos (CPO). Didžioji jų dalis veiklą pradėjo nuo 2023 m. sausio 1 d.:
 - centralizuotus pirkimus Vyriausybės valdymo srities bei visos šalies pirkimų vykdytojams atlieka VŠĮ CPO LT. Ši įstaiga taip pat valdo, administruoja ir plėtoja elektroninį katalogą. 2023 m. sausio-birželio mėn. laikotarpiu per VŠĮ CPO LT atliekamų pirkimų vertė sudarė daugiau nei 70 proc. visų centralizuotų tarptautinių ir supaprastintų pirkimų vertės;
 - vidaus reikalų ministro valdymo srityje veikiančių CPO (Turto valdymo ir ūkio departamento ir Policijos departamento) atliktų pirkimų apimtys sudarė virš 3 proc. visų centralizuotų tarptautinių ir supaprastintų vertės ir beveik 9 proc. visų centralizuotų tarptautinių ir supaprastintų skaičiaus;
 - įsteigtos dvi CPO, atliekančios centralizuotus pirkimus įmonių grupėse: UAB „Ignitis grupės paslaugų centras“, CPO funkcijų vykdymą pradėjusi nuo 2023 m. sausio 1 d., ir AB „Lietuvos geležinkeliai“, CPO funkcijų vykdymą pradėjusi nuo 2023 m. birželio 1 d. Pagal centralizuotų pirkimų apimtį 2023 m. sausio-gegužės mėn. laikotarpiu UAB „Ignitis grupės paslaugų centras“ buvo antra didžiausių CPO. Šios CPO pirkimų vertė sudarė beveik 10 proc. visų centralizuotų tarptautinių ir supaprastintų pirkimų vertės ir 20 proc. visų centralizuotų tarptautinių ir supaprastintų pirkimų skaičiaus;
 - kitoms 74 CPO centralizuotų pirkimų vykdymo funkcijas yra suteikusios savivaldybės. 59 savivaldybės CPO funkcijas yra pavedusios savivaldybių administracijoms. Kai kurios savivaldybių tarybos CPO funkcijas suteikė kelioms įstaigoms – savivaldybės administracijai ir sveikatos priežiūros ar kitoms įstaigoms.
- VŠĮ CPO LT nuolat plečia ir tobulina VŠĮ CPO LT elektroninį katalogą. 2022 m. sukurta 11 naujų VŠĮ CPO LT elektroninio katalogo modulių ir bendras jų skaičius padidėjo nuo 72 iki 83 modulių. 2022 m. VŠĮ CPO LT elektroninį katalogą plėtė orientuodamasi į šių perkančiųjų organizacijų poreikius ir sukūrė šiuos modulius: Ugdymo įstaigų maitinimo paslaugos, Globos įstaigų maitinimo paslaugos, Gydytojų įstaigų maitinimo paslaugos, Civilinės saugos priemonės, Rezerviniai elektros energijos šaltiniai (generatoriai), Elektros energijos kaupimo įrenginiai, Priemonės kelio dangai prižiūrėti, Medicininių atliekų tvarkymas, Odontologijos medžiagos, Tvarsliaiva). VŠĮ CPO LT elektroninio katalogo išplėtimas prisidėjo prie didesnio savivaldybių CPO elektroninio katalogo naudojimo.
- VŠĮ CPO LT taip pat vykdo pirkimus kitų perkančiųjų organizacijų vardu pagal individualius jų poreikius. Iš viso iki 2022 m. VŠĮ CPO LT įvykdė 856 pirkimus pagal 44 įstaigų pavedimus. Per 2023 m. sausio-gegužės mėn. savanoriškai pirkimus VŠĮ CPO LT pavedė vykdyti dar 10 naujų pirkimo vykdytojų ir 7 ligoninės pagal sveikatos apsaugos ministro priimtą sprendimą.

- SAM valdymo srityje 2023 m. pradėtas pirmasis sveikatos priežiūros įstaigų pirkimų centralizavimo etapas, kuris apima 9 ligoninių pirkimus. Dalyje į šį etapą įtrauktų perkančiųjų organizacijų SAM dalininko teises ir pareigas įgyvendina kartu su savivaldybės taryba, todėl sprendimai dėl CPO, kuri perims šių įstaigų pirkimus, buvo derinami su dalininku. Apsispręsta, kad 2 ligoninių (VŠĮ Marijampolės ligoninės ir VŠĮ Tauragės ligoninės) pirkimai bus centralizuojami savivaldybių lygmeniu. Kitų 7 ligoninių (VŠĮ Respublikinės Panevėžio ligoninės, VŠĮ Respublikinės Šiaulių ligoninės, VŠĮ Regioninės Mažeikių ligoninės, VŠĮ Utenos ligoninės, Alytaus apskrities S. Kudirkos ligoninės, Ukmergės ligoninės, VŠĮ Regioninės Telšių ligoninės) pirkimus perėmė VŠĮ CPO LT. Įvertinusi įstaigų perkamų prekių pasikartojamumą ir galimybes jas standartizuoti, VŠĮ CPO LT dalį techninių specifikacijų (34) patalpino į elektroninį katalogą. Tokiu būdu sudaromos galimybės greičiau atlikti minėtų prekių pirkimus visoms šalies sveikatos priežiūros įstaigoms.
- viešųjų pirkimų centralizavimas kitų ministerijų valdymo srityse:
 - VRM planuoja centralizuoti Priešgaisrinės apsaugos ir gelbėjimo departamento, Valstybės sienos apsaugos tarnybos ir Viešojo saugumo tarnybos vykdomus viešuosius pirkimus;
 - TM planuoja VŠĮ CPO LT pavesti Lietuvos probacijos tarnybos ir Lietuvos kalėjimų tarnybos viešuosius pirkimus, susijusius su informacinių technologijų įrangos ir priežiūros bei maitinimo paslaugų įsigijimu;
 - FM planuoja VŠĮ CPO LT pavesti atlikti 6 įstaigų ir įmonių pirkimus: Valstybės dokumentų technologinės apsaugos tarnybos, Lošimų priežiūros tarnybos, VŠĮ Lietuvos prabavimo rūmai, VĮ Indėlių ir investicijų draudimas, UAB Būsto paskolų draudimas, VŠĮ Pinigų plovimo prevencijos kompetencijų centras;
 - atsižvelgiant į tai, kad didžioji dalis AB „Lietuvos automobilių kelių direkcija“ viešųjų pirkimų yra pasikartojantys bei palankūs standartizavimui ir perkėlimui į elektroninį katalogą, siūlytina SM skatinti aktyvesnį AB „Lietuvos automobilių kelių direkcija“ bendradarbiavimą su VŠĮ CPO LT;
 - ministerijoms, kurios nenustatė poreikio centralizuoti savo ir pavaldžių įstaigų pirkimus, rekomenduojama stebėti VPT švieslentėje skelbiamus pirkimų rezultatus ir, jiems negerėjant, 2024 m. ambicingiau svarstyti galimybę centralizuoti pirkimus. Be kita ko, tiek KM, tiek SADM rekomenduojama atkreipti dėmesį į 2023 m. gegužės 29 d. valstybinio audito ataskaitoje „Viešųjų pirkimų vidaus kontrolės sistemos atitiktis jai keliamiems reikalavimams“ pateiktą rekomendaciją apsisvarstyti dalies pirkimų centralizavimą ir (ar) konsolidavimą, vykdant bendrus pirkimus, taip mažinti įstaigų administracinę naštą, sprendžiant kompetencijos trūkumo problemą.
- savivaldybėse pirkimų centralizavimo lygis nuosekliai didėja. Vertinant bendras pirkimų centralizavimo apimtis savivaldybėse, pastebėtina, kad savivaldybių administracijų ir jų kontroliuojamų įstaigų sutarčių, virš 15 000 Eur be PVM, kurios buvo centralizuotos, skaičiaus dalis 2022–2023 m. laikotarpiu augo nuo 39,6 proc. iki 53,6 proc., vertės dalis – nuo 16,0 proc. iki 34,1 proc.

Atsižvelgiant į 2023 m. liepos 11 d. tarpinstituciniame pasitarime pateiktas pastabas bei pasiūlymus, teikiamas patikslintas Vyriausybės pasitarimo protokolinio sprendimo projektas, kuriame be kita ko siūloma:

1. Pavesti ministerijoms stebėti Viešųjų pirkimų tarnybos švieslentėje skelbiamus ministerijų ir ministrui pavestų valdymo sričių perkančiųjų organizacijų, pavaldžių ministerijoms, taip pat perkančiųjų organizacijų, kuriose ministerija įgyvendina valstybės pavestas dalininko teises ir pareigas, (toliau – pavaldžios įstaigos) pirkimų rodiklių įverčius ir imtis priemonių jiems gerinti. Rezultatams negerėjant, 2024 m. ambicingiau svarstyti galimybę centralizuoti pirkimus.

2. Rekomenduoti ministerijoms, kartu su pavaldžiomis įstaigomis, įvertinti Centralizuotų viešųjų pirkimų elektroninio katalogo pasiūlą ir teikti pasiūlymus dėl jo plėtos ir tobulinimo, kad jis kuo labiau atitiktų perkančiųjų organizacijų poreikius.

3. Siekiant užtikrinti, kad plėtojamas centralizuotų viešųjų pirkimų elektroninis katalogas kurtų maksimalią naudą valstybei ir mažintų verslo dalyvavimo viešuosiuose pirkimuose kaštus, atkreipti ministerijų ir jų pavaldžių įstaigų viešuosius pirkimus atliekančių ir vidaus kontrolę vykdančių asmenų dėmesį į pareigą prekes, paslaugas ir darbus įsigyti per centralizuotų viešųjų pirkimų elektroninio katalogą ir į tai, kad atsisakymas naudoti šį įrankį privalo būti pagrįstas ne formaliais, o konkrečiais kiekvienam atvejui argumentais.

4. Atkreipti ministerijų dėmesį, kad vadovaujantis Vyriausybės 2007 m. sausio 19 d. nutarimo Nr. 50 „Dėl centralizuotų viešųjų pirkimų vykdymo“ pakeitimo“ (Vyriausybės 2022 m. lapkričio 9 d. nutarimo Nr. 1108 redakcija) 3.2.2 papunkčiu sprendimai dėl pavaldžių įstaigų pirkimų centralizavimo 2024 metais turėtų būti priimti iki 2023 m. rugsėjo 1 d. ir informacija apie tai pateikta Ekonomikos ir inovacijų ministerijai.

5. Rekomenduoti ministerijoms ir jų pavaldžioms įstaigoms, planuojančioms pavesti konkrečius pirkimus atlikti VšĮ CPO LT, šiuos veiksmus atlikti kuo greičiau, kad VšĮ CPO LT galėtų planuoti resursus ir užtikrintų poreikių patenkinimą laiku.

Dalykinio vertimo išvada: siūlytina klausimą teikti Vyriausybės pasitarimui.

Patarėjas

Saulius Gaigalas

Saulius Gaigalas, tel. +37052098789; +37065842722, el. p. saulius.gaigalas@lrv.lt